

Aktuellt från Strömstad akademi Nr 2016-06

News from Strömstad Academy No. 2016-06

1 juli 2016

Anders Gustavsson: Redaktörens ruta *Editor's corner*

Tekn. Dr och en välkänd expert på energi- och miljöfrågor Göran Bryntse rapporterar om senaste nytt inom projektet *Ett hållbart Koster med 100% förnybar energi 2025*. En allsidig utredning skall göras om lösningen av vattenfrågan på Koster. Prorektor Gudmund Bergqvist, barnläkare och fritidsboende på Koster, lämnar ytterligare aktuell information om Kosterprojektet. Fem eldrivna bussar med solpaneler har installerats (se foto).

Didaktiker Åsa Morberg har just valts till medieansvarig inom Strömstad akademi. Hon presenterar ett mycket intressant och angeläget bokprojekt gällande chefskap inom högre utbildning. Självt har hon varit akademichef för omkring 200 medarbetare.

Vid årshögtiden i Strömstad den 27-30 juni 2016 deltog ett sextiotal akademiledamöter inklusive medföljande. Det är ett glädjande högt deltagarantal. Ett tidigare utsänt förslag till ganska omfattande stadgeändringar antogs med acklamation. Dessa ändringar kommer att gälla från den 1 januari 2017. Rektor och prorektor skiljs från styrelsen. Till styrelseordförande valdes ryggkirurg Peter Fritzell och till vice ordförande Mariana Back, intendent vid Tekniska museet i Stockholm. Till styrelsesekreterare valdes farmakolog Marie-Louise Wadenberg. Nuvarande rektor Lars omvaldes på ytterligare två år. Till ny prorektor på ett år nyvaldes undertecknad Anders Gustavsson, etnolog och kulturhistoriker.

Antologin *Barnbarnens århundrade*, utgiven på Novus forlag i Oslo, hade boksläpp på Strömstads gymnasium tisdag den 28 juni 2016. Undertecknad höll ett inledningsanförande om bokens tillkomst. Särskilt noterades rektor Lars Bromans initiativ och senare värdefullt redaktionellt arbete som utförts av akademiledamöterna Märta Rosenlind, Ingrid Liljeroth, Rune Wigblad och till slut undertecknad vad gäller förlagskontakterna. Några av författarna, Aadu Ott, Märta Rosenlind, Per-Sigurd Agrell och Rune Wigblad, höll föredrag med utgångspunkt i sina respektive kapitel. Ytterligare föredrag hölls bl. a. av hedersprofessorerna musikforskare Gunnar Eriksson, fysiker Bodil Jönsson och astronaut Christer Fuglesang. Den senare installerades vid årshögtiden.

Vid årsmötet efterlystes att ledamöternas kompetensområden ännu tydligare skulle framgå på hemsidan under länken Ledamöter. Klara önskemål fanns också om att ledamöternas aktuella e-mailadresser anges. Senare i höst kommer därför alla ledamöter uppmanas kontrollera uppgifterna om sig på hemsidan.

Jag vill inskräpa en tidigare uppmaning att försöka värva nya medlemmar till akademien, inte minst kvinnor. Skicka in förslag till rektor Lars Broman. Jag önskar nya bidrag till julinumret av Nyhetsbrevet med deadline den 29 juli 2016 under adressen anders.gustavsson@ikos.uio.no. Sänd kortare artiklar, debattinlägg och/eller recensioner av ny vetenskaplig litteratur. Skriv både på svenska och engelska. Sänd också bidrag till Akademiens skriftserie Acta Academiae Stromstadiensis under adressen dr.stigo@gmail.com.

Bästa hälsningar, *Best regards*, Anders Gustavsson

Lars Broman: Från er rektor *From your Vice Chancellor*

Strömstad Academy Annual membership Meeting 27/6 1600-1730.

34 Fellows participated in the meeting, deciding unanimously to change the Bylaws, so we then could elect both a Vice Chancellor and an Academy chair. For the complete new Bylaws and Minutes, see next Newsletter.

The following officials were then elected to take office on 1 January 2017:

Styrelse Board of Directors:

Ordförande Chair: Peter Fritzell, nyval new election. Vice ordförande: Mariana Back, nyval

Kassör Treasurerer: Sven Moosberg, omval re-election

Övriga ledamöter Directors: Gudmund Bergqvist, omval. Göran Bryntse, omval. Bodil Frisdal, omval.

Åsa Morberg, omval. Aadu Ott, omval. Marie Louise Wadenberg, nyval. Rune Wigblad, omval

Suppleanter Substitutes: Ari Lampinen, omval. Carl Olivestam, nyval. Urban Waldenström, omval

Rektor för 2 år Vice Chancellor: Lars Broman, omval. Prorektor: Anders Gustavsson, nyval

Revisor Auditor: Inger Orre, omval. Revisorssuppleant: Maria Björkroth, nyval

Valberedning Election Committee: Sammarkallande Convenor Ulf Berg, omval. Ledamöter Gunnar Kullenberg och Märta Rosenlind, båda omval

Academic Festival in Strömstad 27-30 June.

The Academic Festival consisted of two parts, one for Fellows and their guests on 27 and 29-30 June, one for Fallows, guests and the general public on 28 June. **My sincere thanks to all of you who helped making this a most memorable events – collaborators, presenters, audiences!** The Science Festival was very well attended with up to over 200 people, almost filling the Strömstad Gymnasium Auditorium. Strömstads Tidning included 29 June the center-fold with an account of the Festival:

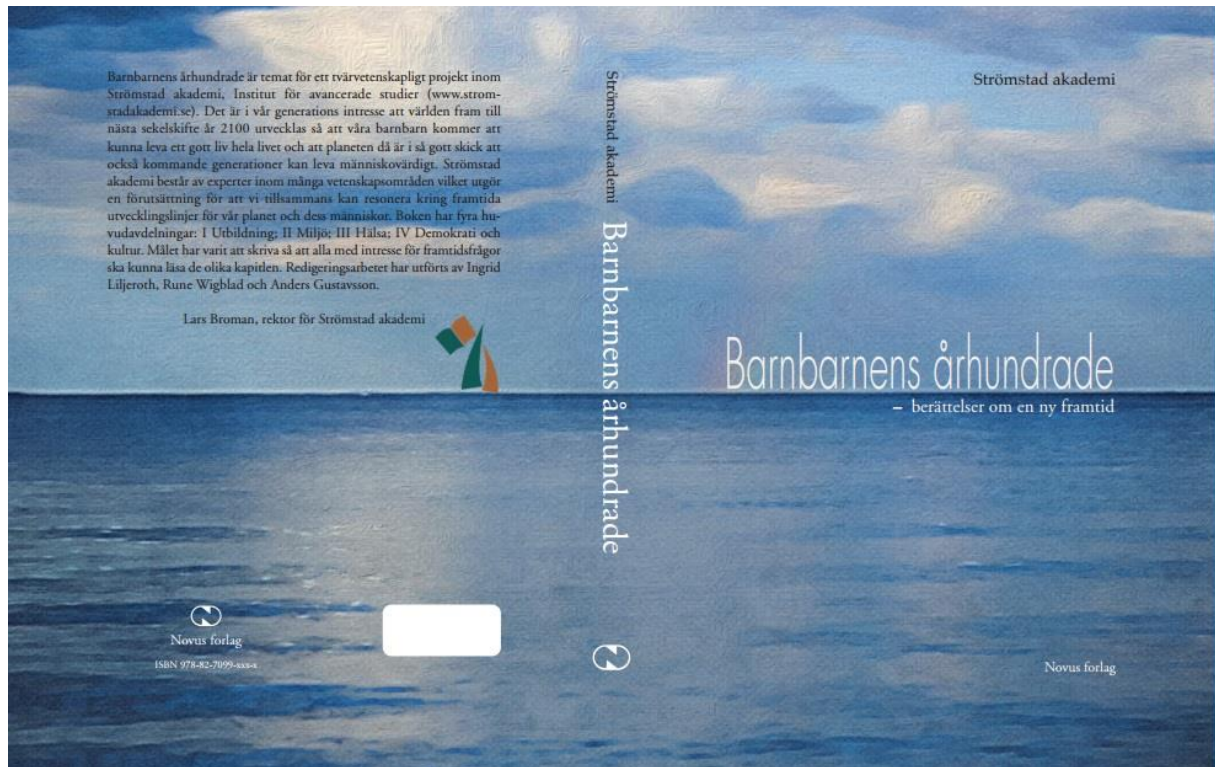

During the Festival our anthology *Barnbarnens århundrade – berättelser om en ny framtid* was released and some 30 books were sold and signed – see also below. There are a couple of reports from the Festival already here below, but you can expect more in coming Newsletters.

Upcoming event: Science Saturday in Falun 10 December.

Strömstad Academy Fellows will give open lectures at Dalarnas Museum between 1200 and 1700. Tentatively, the day will contain some six 1/2 hour lectures on the theme Values, using the Value Map as a starting point, followed by a panel discussion. If you are interested in participating, please contact Peter Fritzell at peterfritzell@gmail.com or me at lars.broman@stromstadakademi asap.

Barnbarnens århundrade – berättelser om en ny framtid släppt 28/6

Välkommen med beställning av boken:

Boken är inbunden, på 450 sidor och innehåller 19 uppsatser av 18 ledamöter inom 4 teman - Utbildning, Miljö, Hälsa, Demokrati och kultur. Bokhandelspriset är 320:-. Ledamöter kan beställa boken för 320:-/st inklusive porto 69:-. Du beställer den genom att dels mejla antal böcker, namn och postadress till anders.gustavsson@ikos.uio.no, dels betala in 320:- för en bok, 640:- för 2 böcker, osv till Strömstad akademis plusgirokonto 1115-5.

The Century of Our Grandchildren was published on 28 June and can be ordered for SEK 320:- per book including SEK 69:- for shipping (outside Sweden 95:-) by emailing your name and address to anders.gustavsson@ikos.uio.no and at the same time sending the amount SEK 320:- to the Academy's plusgiro account 1115-5 (IBAN: SE38 9500 0099 6042 0001 1155, BIC code NDEASESS)

Göran Bryntse: Rapport från Kosterö-projektet, Ett hållbart Koster med 100 % förnybar energi 2025.

Vid ett möte på Nordkoster 29 juni diskuterades projektläget. Det konstaterades att Strömstad kommun nu gör en ordentlig allsidig utredning av hur vattenfrågan på Kosterö kan lösas. Tre representanter från Kosterö ingår i utredningen och de är förhoppningsfulla.. Kostermarin har inte fått omställningsstöd från Naturvårdsverket för att övergå till elfärjor. Skälet var att miljödiesel ansågs vara likvärdigt. Vi fortsätter söka stöd, nu hos region Västra Götaland. Plan B är att köra på miljödiesel, HVO (hydrerad vegetabilisk olja). Läget torde klarna under hösten. Tanken är att också fisketrålarna ska övergå till HVO så småningom. Per Urdahl har byggt färdigt solcellerna på sitt hus på Sydkoster och har också byggt färdigt ett annat tak där. Mer information om hans verksamhet kommer att spridas till Kosterborna och sommargäster. Göran Vallo på Strömstadshem ska kontaktas angående energieffektivisering. Ett projekt med syfte att ta tillvara alger för energiändamål ska initieras. Vi siktar också på att ordna en seminariereserie på Kosteröarna under vintern med inriktning mot ett hållbart Koster i framtiden, i syfte att förankra projektet. Ett möte på Koster planeras 24 eller 25 September. Då ska en verksamhetsplan för de närmaste tre åren presenteras av arbetsgruppen som underlag för en diskussion. I augusti planeras ett telefonmöte med arbetsgruppen för att bli förbereda Septembarmötet på Koster och besöket av konferensen ISREE i juni 2017.

Göran Bryntse

Gudmund Bergqvist: Mera kring Hållbart Koster

Under juni månad har Kostergårdens hotell-stugby öppnat i nybyggda lokaler som smälter väl in i naturen. Den kommer att ha betydligt längre öppettider på höst och vår än tidigare varit brukligt och kommer ge flera mera permanenta arbeten på ön. Man kommer att vara självförsörjande med vatten som uppsamlas i stora tankar och renas och vidare ha ett eget avlopp allt lösningar som är intressanta beträffande sustainability. Solpaneler kommer att byggas på stugorna Man har vidare nu startat med de 5 eldrivna bussarna med solpaneler. Under vetenskapsfesten hölls ett seminarium av underecknad och Hans Arén kring möjligheten av att utveckla någon form folkbildningsinstitut på Koster , som en del av projektet ett Hållbart Koster. Det skulle bidra till bilden av ön som en kunskaps och grön Ö och ej endast ett semstermål. Det skulle också kunna ge flera bofasta på ön. De närvarande uttalade sitt stöd och intresse för projektet och kom med värdefulla kommentarer. Arbetet kommer fortsätta med dels medlemmar från Strömstads Akademi dels med personer från Koster och Strömstads kommun.

Åsa Morberg:

”Samtal om att vara chef i högre utbildning”- ett bokprojekt

”På dörren till mitt arbetsrum satte jag upp en rubrik från en artikel jag skrivit: Professionella människor behöver ingen chef. I ögonhöjd, så hon skulle möta rubriken om hon fick för sig knacka på min dörr. Och det hände att jag lyfte på telefonluren och fingerade ett inkommande samtal när hon någon enstaka gång var på väg mot mitt rum. Barnsligt, men nödvändigt”. Ur en krönika i Hälsingetidningarna.

Citatet visar ett konkret exempel på ett förhållningssätt som finns mot kvinnliga chefer i akademien. Jag har använt cirka 20 år till chefskap i högskolan, som utbildningsledare, sektorsansvarig, prefekt och akademichef. Jag var nyligen akademichef för cirka 200 medarbetare. Medarbetarna representerade ekonomi, samhällsvetenskap, humaniora och utbildningsvetenskap samt administration.

Under hela chefsperioden hade jag stöd av chefsstödjaren och chefsrekryteraren Christina Lindegren. När min chefsperiod avslutades, tänkte jag att detta som jag upplevt, ska nya chefer slippa vara med om. Vi beslöt därför att försöka att skriva en bok om att vara nybliven chef i högskolan/universitetet.

Det är ett pågående generationsskifte i högskolan/universitetet och många nya chefer börjar sina uppdrag, utan någon introduktion, även om chefsutbildning av varierande slag finns vid de flesta lärosäten. Motivet för att skriva en bok var också att nya chefer i akademien har få böcker som vänder sig direkt till den chefskategorin, medan det finns en uppsjö av litteratur för andra chefer. Vissa saker är naturligtvis generella för chefer, medan andra saker är specifika för chefer i akademien. Att vara chef i akademien är också ett komplicerat uppdrag. Att chefa kolleger är inte heller så lönsamt, i jämförelse med exempelvis en forskarkarriär. Universitetslärare är kritiskt tänkande, självständiga och följaktligen svårstyrda. Många akademiker ser chefer som något nödvändigt ont och ger därför såväl unga, som äldre chefer, rejäla utmaningar i chefsuppdraget.

Chefskapet inom högre utbildning har också genomgått och genomgår alltjämt stora förändringar, då ledningskulturen blir mer ”företagsliknande”. Det kollegiala inflytandet, som varit utmärkande för akademien är i stort sett borta. Autonomireformen (2011) innebar att varje lärosäte kan besluta fritt om sin egen organisation. Det finns inte heller längre något krav i högskolelagen på kollegiala organ. Däremot krävs utbildningsnämnder med ett akademiskt ansvar för kvaliteten i utbildning och forskning. Se exempelvis SULF:s skriftserie ”Om kollegialitet” av Henrik Björck (2013). Rapporten ger en intressant tillbakablick på den succesiva utvecklingen mot en annan typ av organisation med en rektor som numera mera påminner om en företagsledare i näringslivet.

Det enda som idag (2016) föreskrivs i högskolelagen är att beslut som rör kvalitet, organisation och innehåll i forskning och utbildning ska fattas av personer med vetenskaplig kompetens och att samråd och information ska ske med studentrepresentanter. Det är viktigt att ”teckna spelplanen” och klargöra gällande regler.

I en nyutkommen bok skriver Kerstin Sahlin och Ulla Eriksson-Zetterquist, båda professorer i företagsekonomi att förutsättningarna för kollegialitet ska istället utvecklas. Sambanden mellan de olika styrformerna måste klargöras, menar författarna, och den kollegiala styrformen måste moderniseras och utvecklas. Problemet med detta är att den kollegiala styrformen i stort är avvecklad, utom inom ett enda område.

Professor *Kåre Bremer* förordnades den 1 juni 2014 att vara utredare för ledningsutredningen. *Utredningen* fick namnet *Ledningsutredningen*. Utredningen om Utvecklad ledning av universitet och högskolor (SOU 2014:70) lades fram 2015 och propositionen läggs inom kort fram, hösten 2016. SULF planerar också att ägna ledning av universitet och högskolor särskild uppmärksamhet.

I Sverige finns idag hela 55 lärosäten och cirka 7500 olika slags chefer/ledare. Ett exempel på chefer vid ett lärosäte: Chefer med personalansvar ett lokalt exempel: rektor, adm. chef, personalchef, 3 enhetschefer, bibliotekschef, 3 enhetschefer i högskolegemensam administration, Lokalchef, IT-chef, tre akademichefer, nio avdelningschefer. Chefer utan personalansvar ett lokalt exempel: Ämnesansvariga för 46 ämnen(huvudområden) och utbildningsledare för sextio utbildningsprogram.

Det är en utmaning att försöka närma sig denna chefsgrupp i högre utbildning.